

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: «Управління розвитком експортного потенціалу підприємства»

Виконала: студент 2 року навчання,
групи 8.06.07.13.01,
спеціальності 8.03050301 «Міжнародна
економіка»

Борисенко А.І.

Керівник: д.е.н., проф. Шталь Т.В.

Рецензент: к.е.н., проф. Андросова Т. В.

Харків – 2015 рік

Актуальність теми. Характерною рисою сучасних компаній будь-якого профілю є підвищення експортного потенціалу підприємства та посилення конкурентних позицій на міжнародних ринках. Сучасне вітчизняне виробництво характеризується далеко не повним використанням можливостей управління, які забезпечують підвищення його ефективності, вдосконалення структури, впровадження новітньої технології і сучасних методів управління підприємством.

Для формування сильних конкурентних позицій на зовнішніх ринках підприємство повинно вдосконалювати свою експортну діяльність, що обумовлює загострення проблеми підвищення експортного потенціалу підприємства, який є інструментом активізації наявних і потенційних конкурентних переваг підприємств та допомагає у боротьбі на міжнародних ринках.

За таких умов необхідний пошук нових підходів для забезпечення підвищення експортного потенціалу підприємства. У зв'язку з цим актуальним стає аналіз проблем, пов'язаних із забезпеченням управління розвитком експортного потенціалу підприємства.

Формування і реалізація стратегії підвищення експортного потенціалу підприємства - складний і багатоаспектний процес. Тому всебічне, цілісне дослідження даного питання базується на вивченні класичних і сучасних праць зарубіжних та вітчизняних вчених і практиків у багатьох областях економічної науки.

Дослідженню конкурентоспроможності та стратегічного управління виробничими соціально-економічними системами присвячені праці І.А. Ансоффа, В.М. Аньшіна, В.В. Глухова, І.І. Глущенко, С.Д. Ильенковой, В.І. Кузнецова, А. Кетлін, Л.С. Леонтьєвої, С.А. Орехова, Е.О. Репіна, А.Дж. Стрікленд, О.С. Сухарева, Р.А. Фатхутдінова, С.А. Філіна, Н.М. Якупова та ін.

Слід відзначити внесок таких вітчизняних вчених, як Азоев Г.Л., Герчикова І.М., Динкін А.А., Ємельянов С.В., Зав'ялов П.С., Захаров А.Н.,

Зокін А.А., Клейнер Г., Кони́на Н.Ю., Крилова Г.Д., Куренков Ю.В., Литвиненко О.М., Мантус В.Б., Ноздрева Р.Б., Сабельніков Л.В., Соколова І.Ю., Татьянченко М.А., Швандар К.В., Шкардун В.Д. та ін.

Питанням аналізу окремих аспектів експортного потенціалу компанії присвячені дослідження Єленєва Ю.Я., Зіннурова Н.Р., Зулькарнаєва І.У., Ільясова Л.Р., Кантора О.Г., Родіонової Л.М., Хакимова Ю.Р.

У роботах зарубіжних авторів з даної теми в основному розробляються теоретичні основи експортного потенціалу підприємства. У цьому плані становлять інтерес праці Гареллі С., Лоуренса Р., Мітчелла Д., Портера М., Прахалад К.К., Райса Е., Траута Д., Чемберліна Е.

Сучасна економічна наука в недостатній мірі приділяє увагу проблемам ефективності процесу формування та реалізації стратегії розвитку експортного підприємства як основним фактором посилення конкурентних позицій окремого підприємства на міжнародному ринку. Крім того, поки ще не склалася загальноприйнятий механізм формування та реалізації стратегії цих стратегій.

Вивчення зазначених праць дає змогу зробити висновок, що дослідження даної проблематики промислового підприємства досить актуально, але поки що здійснюється фрагментарно. Це не дозволяє сформувати та реалізувати ефективну стратегію, здатну привести підприємство на новий рівень ефективності діяльності на міжнародному ринку.

Мета дипломної роботи полягає у науковому обґрунтуванні теоретико-методичних аспектів та механізму формування та реалізації управління розвитком експортного потенціалу підприємства та розробці практичних рекомендацій щодо підвищення експортного потенціалу ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ».

Досягнення зазначеної мети передбачає обумовлює необхідність вирішення наступних завдань, які й визначають структуру роботи:

- 1) охарактеризувати сутність експортного потенціалу підприємства, визначити чинники та джерела формування;
- 2) вивчити базові стратегії управління розвитком експортного потенціалу підприємства;
- 3) запропонувати систематизацію стратегій експортного потенціалу підприємства підприємства;
- 4) визначити механізм формування експортного потенціалу підприємства;
- 5) провести оцінку основних показників фінансово-господарської та зовнішньоекономічної діяльності ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ»;
- 6) провести діагностику стану експортного потенціалу ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ»;
- 7) розробити рекомендації щодо підвищення експортного потенціалу підприємства;

Об'єктом дослідження є процес та механізм формування та реалізації управління розвитком експортного потенціалу промислового підприємства в умовах посилення міжнародної конкуренції.

Предметом дослідження є управління розвитком експортного потенціалу підприємства на прикладі ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ».

Методи дослідження. У процесі підготовки дипломної роботи використовувалися загальнонаукові методи: діалектичний метод (під час розробки моделі формування та реалізації стратегії); окремі положення теорії систем і системного аналізу (для систематизації елементів технології оцінювання), методи логічного узагальнення (для уточнення поняття «експортний потенціал»). Як інструментарій використано методи економічного аналізу (для дослідження діяльності ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ»); вибіркового спостереження та групування (групування стратегій розвитку експортного потенціалу); метод прогнозування (прогнозна оцінка ефективності).

Інформаційною основою дослідження є нормативно-правові акти щодо регулювання ЗЕД підприємства, підручники, навчальні посібники, статистична інформація, фінансова звітність підприємства.

Теоретичну та методологічну базу дипломної роботи складають фундаментальні економічні праці та спеціальні дослідження великих вітчизняних і зарубіжних вчених з питань експортного потенціалу підприємства, а також дані ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ».

Наукова новизна одержаних результатів полягає:

1) у вдосконаленні понятійного апарату в частині уточнення сутності понять експортний потенціал, що являє собою можливість підприємства ефективно функціонувати на міжнародному ринку, можливість ефективно проводити фінансово-господарську, зовнішньо-економічну діяльність з метою досягнення лідируючих позицій в умовах конкурентної середовища.

2) у розробці технології оцінювання експортного потенціалу підприємства, що ґрунтується на кількісному та якісному підходах та включається до методичного апарату обґрунтування стратегії;

3) у пристосуванні алгоритму вибору оптимального варіанту стратегії до умов виходу на зовнішній ринок, який, на відміну від існуючих, базується на стратегічному аналізі міжнародного ринку та визначені конкурентної позиції підприємства, а також доповнений критеріями відповідності оптимальної стратегії експортного потенціалу;

4) у розробці інноваційної моделі формування та реалізації стратегії підвищення експортного потенціалу підприємства, яка доповне наявне на підприємстві.

Власне це і обумовлює необхідність подальшого поглиблення теоретичних досліджень і практичних рекомендацій щодо вдосконалення формування та реалізації стратегії підвищення управління розвітком експортного потенціалу підприємства.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що запропонована модель формування та реалізації управління розвітком

експортного потенціалу підприємства, а також напрямки її підвищення можуть використовуватись вітчизняними підприємствами для зростання ефективності їх діяльності в умовах посилення конкуренції на міжнародному ринку.

Дипломна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків та 10 додатків.

У вступі розкривається сутність та актуальність теми дослідження, значущість її поглибленого вивчення. Формулюється мета дослідження, предмет та об'єкт. Наводяться інформаційні джерела, використані у підготовці роботи.

У першому розділі дається визначається поняття експортний потенціал, розглядаються чинники впливу, проводиться аналіз основних методів оцінки ефективності та механізму формування та реалізації експортного потенціалу підприємства.

У другому розділі надається загальна характеристика діяльності підприємства, проводиться аналіз фінансово-господарської та зовнішньоекономічної діяльності підприємства ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ».

У третьому розділі обґрунтовується стратегія розвитку оцінки експортного потенціалу та напрямки його підвищення на прикладі ПАТ ЗАВОД «ПІВДЕНКАБЕЛЬ».

У висновках дається стислий виклад результатів роботи, обґрунтовується значущість запропонованих заходів для зовнішньоекономічної діяльності підприємства.